

המבחן הנפלא של העבד הנאמן: "ואמרה שתה וגם גמליך אשקה"

(מתוך "שבי" פנחס" חלק ב' שיצא עתה לאור)

|| הרה"ג ר' פנחס פרידמן ||

במדת החסד, יצחק אבינו עבד את ה' במדת הדין, ואילו יעקב אבינו עבד את ה' במדת הרחמים, וצריך ביאור מהו ההבדל בין מדת החסד למדת הרחמים.

וביאר הענין כי מדת הרחמים היא כאשר מרחם על העני, רק אחרי שרואה בצער ושומע את תחינותיו שירחמו עליו, אולם מדת החסד היא כאשר האדם מתחסד עם העני, אפילו לפני שראה בצער ושמע בתחינותיו, והנה הדברים בלשון קדשו:

"אך ההפרש הפשוט, שבעל הרחמים אינו נותן צדקתו מלבו לבד, רק אחר שראה בעני העני וגודל צערו ודוחקו, אז נכמרו רחמיו עליו, ונבזה בעיניו מעותיו נגד זה הרחמים, ונותן לו צדקה בערך רחמי הלב שבו. אולם לא כן הוא מדת החסד, כי מדת החסד הוא שדרכו להתפשט חסדו ומעצמו נותן, ובבוקר יעמוד והולך ורודף למצוא מקום לחול חסדו, כמאמר חכמינו ז"ל (שבת קד). שכן דרכו של גומל חסד לרוץ בתר דלים.

כי כן הוא דרך מדת החסד, שלבו בוער בקרבו ומשתוקק שנזדמן לידו העני לעשות עמו טובות, והוא מדת אברהם אבינו עליו השלום כמאמר חכמינו ז"ל (בבא מציעא פו:). על פסוק (בראשית יח א) והוא יושב פתח האהל כחום היום, ששדר לאליעזר תחלה לראות אם יש אורחים ולא הימניה, והלך בעצמו לבקש אורחים להכניסם לביתו, ואחר כך כשראם וירא וירץ לקראתם.

כי כן הוא דרך מדת החסד, לחפש ולבקש את העני להשפיע לו ולתת עליו ברכה כדי לפעול חסדו, והיא המדה הגדולה והטובה אשר שמו יתברך מברך נגדו (ישעיה סה כד) והיה טרם יקראו ואני אענה, כשם שהוא קורא אל העני קודם בקשת העני, כן טרם יבקש הוא וישפוך שיחו בתפלה ובקשה לפני מלך אל רם ונשא שמו יתברך עונה אותו ממרומים."

מעתה יתבאר היטב מה שעשה אליעזר סימן, שאם תגמול עמו הנערה חסד גם במה שלא ביקש להשקות את הגמלים ראויה היא להיות אשה ליצחק, כי היות שהיה שליחו של אברהם אדונו בעל החסד, שכך היא דרכו לרוץ אחרי העני לעשות עמו חסד טרם שביקש, לכן עשה לעצמו סימן כי נערה כזאת שאבקש ממנה לשתות, ולא תסתפק לתת רק לי לשתות, כי אז הרי מדתה מדת הרחמים שמרחמת על הבריות רק אחרי שמבקשים ממנה.

אך "והיה הנערה אשר אומר אליה הטי נא כדך ואשתה, ואמרה שתה וגם גמליך אשקה", שלא תתן רק לי לשתות אלא תוסיף להשקות גם את הגמלים שכלל לא נתבקשה על כך: "אותה הוכחת לעבדך ליצחק ובה אדע כי עשית חסד עם אדוני". ופירש רש"י: "ראויה היא לו שתהא גומלת חסדים וכדאי ליכנס בביתו של אברהם". גילה לנו רש"י בזה כי בהיותה גומלת חסדים להתחסד אפילו בדבר שלא ביקש, ראויה היא להיכנס בביתו של אברהם אבינו

כלי יקר: אליעזר בחן את רבקה אם יש לה עין יפה, כי "כלה שענייה יפות, אין כל גופה צריכה בדיקה"

חיד"א: איש הוא חסד ואשה היא דין, לכן בחן אליעזר את רבקה אם יש בה חסד להמתיק הדין שבה

סידורו של שבת: אליעזר בחן את רבקה ב"מדת החסד", להשקות גם את הגמלים שלא ביקש ממנה

בני יששכר: לשון "עזר" הוא אפילו בלי בקשה, ואילו לשון "ישועה" הוא רק אחרי הבקשה

היתה הסיבה העיקרית ששלחו אברהם לקחת אשה מחרן ולא מבנות הכנעני. ענין זה יובן ביתר שאת על פי מה ששנינו (אבות פ"ב מ"ט) שהתנא הגדול רבן יוחנן בן זכאי אמר לתלמידיו:

"צאו וראו איזוהי דרך ישרה שידבק בה האדם, רבי אליעזר אומר עין טובה. רבי יהושע אומר חבר טוב. רבי יוסי אומר שכן טוב. רבי שמעון אומר הרואה את הנולד. רבי אלעזר אומר לב טוב. אמר להם [רבי יוחנן בן זכאי], רואה אני את דברי אלעזר בן ערך מדבריהם, שבכלל דבריו דבריכם."

נמצינו למדים מזה כי "לב טוב" כולל בתוכו את כל המדות טובות, לכן כאשר רצה אליעזר עבד אברהם לבחון אם הנערה יש לה מדות טובות וראויה להיות אשה ליצחק, בחן דבר זה אם יש לה לב טוב לתת לשתות לא רק לו אלא גם לגמליו, כי אז ברור שיש לה כל המדות טובות שעוברות בירושה מדור לדור.

אמנם עדיין צריך ביאור להבין ביתר שאת, מכיון שאליעזר עבד אברהם ביקש לעשות המבחן אם הנערה היא גומלת חסדים, הלא אפילו אם תטרח לתת לשתות רק לו כפי שביקש: "הטי נא כדך ואשתה", כבר יש בזה הוכחה שהיא בעלת גמילות חסדים, אם כן מה ראה על ככה לבחון אותה שתעשה עמו חסד גם במה שלא ביקש ממנה: "שתה וגם גמליך אשקה", ורק אז ידע נאמנה: "אותה הוכחת לעבדך ליצחק", כמו שפירש רש"י: "ראויה היא לו שתהא גומלת חסדים וכדאי ליכנס בביתו של אברהם."

בעל "חסד" עושה חסד אפילו בלי בקשה

והנה מצינו על כך ביאור נפלא ב"סידורו של שבת" (חלק א שער א ענף ד), על פי המבואר בספרים הקדושים ומקור הדבר בזוהר הקדוש (תרומה קעו), כי אברהם אבינו עבד את ה'

וזהו שאמרו חכמינו ז"ל (ב"מ פז): "אשה צרה עיניה באורחים יותר מן האיש", כי בהיותה מצד הדין היא מדקדקת על האורחים. הנה כי כן מבואר היטב המבחן של האשה: "כל זמן שענייה יפות", שיש לה עין יפה בניגוד למדת הדין של הנשים, "אין כל גופה צריכה בדיקה", שהרי מכיון שנתגברה על מדת הדין הטבוע בנשים, אם כן כל שכן שיש בה גם שאר מדות טובות שאינן מנוגדות לטבע של האשה.

מדות טובות עוברות בירושה

ויש להעיר בזה ממה שביאר בדרשות הר"ן (דרוש ה) הטעם שסירב אברהם לקחת אשה מבנות הכנעני, וכן יצחק בנו הזהיר את יעקב כשברח מבית אביו שלא לקחת אשה מבנות הכנעני, כי יש הבדל גדול בין אם האדם יש לו תכונות רעות שהן מדות מקולקלות, שאז תכונות אלו עוברות בתורשה לצאצאים שגם הם יהיו מקולקלים במדות.

אבל לעומת זה, אם יש לאדם תכונות ומדות טובות אלא שהדעות שלו מקולקלות, כי אז אין הדבר עובר בירושה לצאצאים, שהרי ענין של דיעות ישרות או מקולקלות תלויות רק כפי מה שהאדם רוכש השכלתו, אם הוא רוכש ידיעות בתורה ובעבודת ה' אז יש לו דיעות ישרות, ואם הוא רוכש ידיעות שלא לפי דעת תורה אז יש לו דיעות מקולקלות.

על כן סירב אברהם לקחת אשה ליצחק מבנות הכנעני, שהיו להם מדות מקולקלות שעוברות בירושה מדור לדור, וצוה לאליעזר שיקח לו אשה מחרן, כי אף שהיו להם דעות מקולקלות, אבל מכיון שאין הדבר עובר בירושה מדור לדור, נמצא שאם ימצא אצלם אשה כשרה שאין לה דעות מקולקלות, שתסכים להתחבר בזרעו של אברהם, כי אז אין לחוש שמא יירשו בניהם דעות מקולקלות מראש המשפחה, כי ענין זה של דעות אינו עובר כלל בירושה מדור לדור.

הנה כי כן מבואר היטב מה שבחן אליעזר את רבקה אם יש לה מדות טובות, שהרי זאת

פרשתנו פרשת חיי שרה: "והיה הנערה אשר אומר אליה הטי נא כדך ואשתה, ואמרה שתה וגם גמליך אשקה, אותה הוכחת לעבדך ליצחק, ובה אדע כי עשית חסד עם אדוני" (כד יד). ופירש רש"י: "אותה הוכחת, ראויה היא לו שתהא גומלת חסדים וכדאי ליכנס בביתו של אברהם".

וצריך ביאור מה ראה אליעזר עבד אברהם, לבחון את רבקה דוקא בכך, אם היא בעלת גמילות חסדים להשקות אותו ואת גמליו במים אשר תשאב מהמעין, והנה מצינו על כך ביאורים נפלאים בספרים הקדושים ונרחיב בדבריהם הקדושים.

"כלה שענייה יפות"

הדרשן הגדול בעל "כלי יקר" מבאר הענין שבחן אליעזר את רבקה במדה של גמילות חסדים, על פי מה שאמר החכם מכל אדם (משלי יז ג): "מצרף לכסף וכור לזהב ובוחן לבות ה'". הביאור בזה כי כל אדם ניכר בכיסו אם זך וישר פעלו, כי הרוצה לצרף האדם ולבחון אם ישר דרכיו, אין לך מבחן יותר טוב מלבדוק איך הוא מתנהג בכספו ובהבנו, כי אם יעמוד בצדקתו בעסק ממון הרי זה סימן מובהק כי שלם הוא בכל דרכיו וכן להפך.

על פי האמור הוא מפרש מאמרם (תענית כד): "משל לכלה שהיא בבית אביה, כל זמן שענייה יפות אין כל גופה צריכה בדיקה", וצריך ביאור מה ראו חכמינו ז"ל על ככה לתת עצה לבדוק אחר יופי חיזוני הלא שקר החן והבל היופי. אך לפי האמור יש לומר, שביקשו לתת לנו בכך עצה טובה איך אפשר לבדוק אחר כל פרטי מעשי הנערה לדעת אם טוב הם או לא, לכן אמרו: "כל זמן שענייה יפות", כלומר שיש לה עין יפה לגמול חסד עם הבריות, כי אז "אין כל גופה צריכה בדיקה", שבדאי יש בה כל המדות טובות.

הנה כי כן מטעם זה בחר אליעזר לבדוק את רבקה אם יש לה עין יפה, שתגמול עמו חסד לתת לו לשתות מוכה ותוסיף להשקות גם את הגמלים אף שלא ביקש ממנה, כי בכך יש כאן הוכחה ברורה שיש לה עין יפה, ואז שוב אין צורך לבדוק שאר המדות שבה, שהרי כלל גדול הוא אצל כל כלה: "כל זמן שענייה יפות אין כל גופה צריכה בדיקה".

ב"פני דוד" להגה"ק החיד"א זצ"ל (פרשת חיי שרה אות ח) מוסיף על דברי ה"כלי יקר", לבאר למה בוחנים את האשה דוקא במדה של עין יפה, על פי המבואר בזוהר הקדוש (פרשת ויקרא יד): "בסטרא דכורא שריא חסד בסטרא דנוקבא שריא דינא חד חוורא וחד סומקא, ובגין לאתבסמא דא בדא מתקשרן דא בדא". וכן הוא בזוהר הקדוש (פרשת נח ע): "נוקבא מסטרא דשמאלא קא אתיא וכורא מסטרא דימינא", ולכן סדר נשים רובן ככולן דינא קשיא.

בעל החסד שכך הוא דרכו לרוץ אחרי העניים עכדה"ק.

הבדל בין "עזר" ל"ישועה"

כדרכה של תורה שנדרשת בשבעים פנים, נראה לבאר טעם לשבח במה שבחר אליעזר עבר אברהם המבחן, לדעת אם הנערה היא ראויה להיות אשה ליצחק, על ידי שתגמול עמו חסד גם במה שלא נתבקשה, על פי מה שכתוב ביצירת האשה (בראשית ב יח): **"ויאמר ה' אלקים לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו"**. ונראה לפרש דקדוק הלשון **"עזר כנגדו"**, על פי מה שכתב ה"בני יששכר" (כסלו טבת מאמר ב אות כח) לבאר ההבדל בין לשון **"עזר"** ובין לשון **"ישועה"**, והנה הדברים בלשון קדשו:

"כתיב (תהלים לח כג) **חושה לעזרתי ה' תשועתי**, ולמה שינה מעזרה לתשועה, וכבר קדם מאמרנו שהחילוק בין עזרה לישועה, לשון עזר יצדק על העזרה מבלי בקשה מוקדמת מהנעזר, כמה דאת אמר (תהלים כ ג) **ישלח עזרך מקודש, קודש הוא דבר הנבדל** (זוהר הקדוש משפטים קכא). **סוד החכמה מחשבה, ותשועה היא כשמושיע המושיע אחר בקשת הנושע, כמה דאת אמר (דברים כב כז) צעקה הנערה המאורשה ואין מושיע לה, הנה תראה שלשון תשועה הוא אחר הצעקה והבקשה...**

וזהו שתיקנו בברכת קריאת שמע, עזרת אבותינו אתה הוא מעולם מגן ומושיע להם ולבניהם אחריהם בכל דור ודור, היינו לאבותינו שהיו צדיקים גדולים הנה היית עזרתם גם בטרם התפללו אליך, אבל אנחנו בניהם אחריהם, על כל פנים אחר התפלה יש לנו ישועה, כי אתה מגן ומושיע לבניהם אחריהם בכל דור ודור.

וזהו שאמר המשורר, חושה לעזרתי ה' תשועתי, רצונו לומר הנה אתה ה' תשועתי על כל פנים להושיעני אחר התפלה ובקשה שזה נקרא תשועה כנ"ל, והנני מבקש ממך חושה ומהר להיות עזרתי, היינו לעזור לי גם קודם הבקשה והתפלה שזה נקרא עזרה".

על פי האמור מבאר ה"בני יששכר" עוד (אלול מאמר א אות יז בהג"ה), מה שמצינו בגמרא (ר"ה י: יא.) מחלוקת בין רבי אליעזר לרבי יהושע: **"רבי אליעזר אומר בתשרי נברא העולם... רבי יהושע אומר בניסן נברא העולם"**, על פי המבואר ב"פרי עץ חיים" לרבינו האריז"ל (שער כד פרק ד) כי אלו ואלו דברי אלקים חיים, כי העולם נברא במחשבה בתשרי אבל במעשה נברא בניסן, וכבר כתבו כן התוספות (ר"ה כז. ד"ה כמאן): **"אומר רבינו תם דאלו ואלו דברי אלקים חיים, ואיכא למימר דבתשרי עלה במחשבה לבראות ולא נברא עד ניסן"**.

והנה שמו של רבי **"אליעזר"** הוא מלשון **"עזר"** (ככתוב (שמות יח ד): **"ושם האחד אליעזר כי אלקי אבי בעזרי ויצילני מחרב פרעה"**, ואילו שמו של רבי **"יהושע"** הוא מלשון **"ישועה"**, על כן רבי **"אליעזר"** שהוא בבחינת **"עזר"**, שפירושו לעזור להנעזר אפילו בלי שום בקשה בדיבור כי אם במחשבה, הנה הוא סובר: **"בתשרי נברא העולם"** שנברא במחשבה, ואילו רבי **"יהושע"** שהוא מלשון **"ישועה"**, רק אחרי הבקשה מהנצרך ישועה, הנה הוא סובר: **"בניסן נברא העולם"** שהוא במעשה ולא במחשבה עכדה"ק.

"עזר כנגדו"

אפילו בלי בקשה

מעתה על פי דברי ה"בני יששכר" יש לומר, שזהו פירוש הכתוב: **"לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו"**, כי היות שתפקידו של האיש הוא לשבת בבית המדרש על התורה ועל העבודה, ואפילו אם הוא צריך לצאת כדי לפרנס את בני ביתו, הרי גם עליו מוטלת החובה לקבוע עתים לתורה בערב ובבוקר.

לכן צריכה האשה להיות עזר כנגדו, לסייע לבעלה להכין לו כל צרכיו אפילו מה שלא ביקש, כדי שיוכל לשבת על התורה ועל העבודה בלי שום מניעות, וזהו שדקדק הקב"ה לומר: **"אעשה לו עזר כנגדו"** – **"עזר"** דייקא, שתעזור להכין לבעלה כל צרכיו גם במה שלא ביקש ממנה.

יומתק לבאר בזה מאמר חכמינו ז"ל במדרש (תנא דבי אליהו רבה פרק ט): **"אין לך אשה כשרה בנשים אלא אשה שהיא עושה רצון בעלה"**. דקדוק לומר: **"שהיא עושה רצון בעלה"**, ללמדנו כי אין זה מספיק שהיא עושה רק מה שבעלה מבקש ממנה, אלא הסימן של אשה כשרה הוא שעושה **"רצון בעלה"** גם במה שלא ביקש, שהרי בכך היא מקיימת תכלית בריאת האשה כמאמר הקב"ה: **"אעשה לו עזר כנגדו"**, אשר כפי שנתבאר מורה לשון **"עזר"** על העזר גם במה שלא ביקש ממנה.

במה שלא נתבקש, לכן זכה אליעזר להשיג הפירוש של **"עזר כנגדו"**, ומזה הבין שהמבחן של אשה כשרה היא שעושה חסד גם בדבר שלא נתבקשה.

בינה יתרה ניתנה לאשה

שתבין דבר מתוך דבר

ואחשבה לבאר עוד כוונתו הטובה של העבד הנאמן, שבחר במבחן לדעת אם הנערה היא ראויה להיות אשה ליצחק, על ידי שתגמול עמו חסד גם במה שלא נתבקשה, על פי מה ששנינו בגמרא (סוטה יז): **"דריש רבי עקיבא, איש ואשה זכו שכינה ביניהן"**, ופירש רש"י שהכוונה בזה על שם י"ה שבין איש ואשה, אות י' אצל אי"ש ואות ה' אצל אש"ה, וצריך ביאור

"אעשה לו עזר כנגדו", שתהיה בבחינת "עזר"

לעזור לבעלה, גם בדברים שלא ביקש ממנה

"בינה יתרה ניתנה לאשה", שתבין דבר מתוך דבר

לסייע לבעלה גם במה שלא ביקש ממנה

אליעזר בחן את רבקה אם יש לה "בינה יתירה",

להבין דבר מתוך דבר להשקות גם את הגמלים

אות י' באיש היא "חכמה" שיעסוק בתורה, ואות ה' באשה

היא "בינה" שתבין דבר מתוך דבר לעזור לו

מה שבחר הקב"ה להשרות דוקא שם י"ה בין האיש והאשה.

נקדים מה שמצינו בגמרא (נדה מה): כי הבת מתחייבת במצוות כשהיא בת י"ב שנים ויום אחד, ולא כמו הזכר שמתחייב במצוות רק כשהוא בן י"ג שנים ויום אחד, ולמדו כן ממה שכתוב (בראשית ב כב): **"ויבן ה' אלקים את הצלע, מלמד שנתן הקב"ה בינה יתירה באשה יותר מבאיש"**. וצריך ביאור מאחר שמבואר בגמרא (קידושין כט:): כי רק האיש מצווה בלימוד התורה אבל האשה פטורה, אם כן לשם מה נתן הקב"ה לאשה בינה יתירה יותר מן האיש, עד כדי כך שהיא מתחייבת במצוות שנה אחת לפני האיש.

ונראה לבאר הענין בזה, על פי הידוע כי **"בינה"** היא המבין דבר מתוך דבר, ומקור הדבר בגמרא (סנהדרין צג): שדרשו על מה שנאמר בשבחו של דוד המלך (שמואל א טז יח): **"ונבון דבר - שמבין דבר מתוך דבר"**. מעתה יש לומר כי הן אמת שהאדם צריך להיות חכם כדי שיחכים בחכמת התורה, אולם האשה צריכה **"בינה יתירה"** להבין דבר מתוך דבר, כדי שתוכל לבחון בעין בינתה, מהו הדבר שראוי לעשותו או להכניסו בבית, שישיפע לטובה לחזק את הרוח של תורה ויראה בתוך הבית, וכן להיפך מהו הדבר שצריך להרחיק מהבית, כדי שלא יקלקל את הבית שלא יוכלו לעסוק בו בתורה כראוי.

ויש להביא סימוכים לכך ממה שמצינו בגמרא (ברכות כז): כשיבקשו למנות את רבי אלעזר בן עזריה לנשיא, אמר להם שהוא רוצה להתייעץ עם אשתו: **"איזיל ואימליך באינשי ביתי"**, וכאשר התייעץ עמה אמרה לו שהוא צעיר לימים ולא יכבדו אותו, נעשה לו נס וצמחו לו באותו לילה בזקנו י"ח שורות של שערות לבנות.

הרי לנו דברים ברורים כי אף שרבי אלעזר בן עזריה היה גדול בחכמת התורה, בכל זאת ביקש להתייעץ עם אשתו, מכיון שהקב"ה נתן לה **"בינה יתירה"**, שתוכל להבין דבר מתוך דבר

שנעלם מן האיש, והיא אכן העירה לו כי מאחר שהוא צעיר לימים, עלול הדבר לגרום לכך שלא יכבדו אותו כראוי, אלא שנעשה לו נס שצמחו לו שערות לבנות.

אמור מעתה כי מטעם זה: **"ויבן ה' אלקים את הצלע"**, שנתן הקב"ה להאשה **"בינה יתירה"** יותר מן האיש, עד כדי כך שהנשים מתחייבות במצוות שנה אחת לפני האיש, כדי שתשכיל להבין מזה שתפקידה הוא לסייע לבעלה ולבניה לעסוק בתורה ובעבודת ה', על ידי שתשתמש עם בינתה להבין דבר מתוך דבר, מהו הדבר הטוב שישיפע לטובה בבית שיוכלו לעסוק בתורה בלי שום מניעות, ומהו הדבר שצריכה להרחיק מביתה כדי שלא יזיק לעסק התורה והיראה.

י' באיש חכמת התורה

ה' באשה בינה יתירה

והנה כאשר נתבונן נראה כי ענין זה מתקשר היטב עם מה שביארנו לעיל דקדוק הלשון: **"אעשה לו עזר כנגדו"**, על פי מה שכתב ה"בני יששכר" כי לשון **"עזר"** מורה לעזור לאדם אפילו על מה שלא ביקש, וזהו שאמר הקב"ה: **"אעשה לו עזר כנגדו"**, שתעזור לבעלה גם בדברים שלא ביקש, ולפי המבואר יש להאשה את הכח לעשות כן, משום שהקב"ה נתן לה **"בינה יתירה"** להבין דבר מתוך דבר, כי על ידי זה תוכל למלאות רצון בעלה גם במה שלא ביקש, על ידי שתבין דבר מתוך דבר שגם בדבר זה יש תועלת שיוכל לעסוק בתורה ובעבודת ה' כראוי.

מעתה יאיר לנו להבין חכמתו של אליעזר עבד אברהם, שבחן את הנערה אם היא ראויה להיות אשה ליצחק: **"והיה הנערה אשר אומר אליה הטי נא כדך ואשתה, ואמרה שתה וגם גמליך אשקה, אותה הוכחת לעבדך ליצחק ובה אדע כי עשית חסד עם אדוני"**, כי היות שתכלית בריאת האשה עם **בינה יתירה** היא, כדי שתשתמש עם בינתה להבין דבר מתוך דבר מהו טוב לבית ומה לא.

לכן בחר במבחן כזה שיבקש ממנה מים לשתות, והיה אם תמלא את בקשתו ותוסיף להשקות גם את הגמלים, הרי מוכח מזה שהיא משתמשת כראוי עם הבינה יתירה שנתן לה הקב"ה, להבין דבר מתוך דבר שגם הגמלים שבאים מדרך ארוכה צריכים מים לשתות, ואז נערה כזו ראויה שתהיה אשה ליצחק כי תוכל למלא את תפקידה כראוי להיות **"עזר כנגדו"**.

בדרך זו במסילה נעלה לבאר הטעם שהשרה הקב"ה שם י"ה בין האיש והאשה, על פי הידוע ומקור הדבר בזוהר הקדוש (פרשת משפטים קכג): כי אות י' היא **"חכמה"** ואות ה' היא **"בינה"**, נמצא לפי זה כי האות י' שאצל האיש מרמזת על מדת **"חכמה"**, ואילו האות ה' שאצל האשה רומזת על מדת **"בינה"**.

ויש לומר הביאור בזה, על פי המבואר בזוהר הקדוש (פרשת יתרו פה.) כי שורש התורה הוא ממתת חכמה ובלשון קדשו: **"אורייתא מחכמה דלעילא נפקת"**, הנמה כי כן מטעם זה הניח הקב"ה אצל האיש אות י' שהיא **"חכמה"** שורש התורה, להאיר לו חכמת התורה, וגם כדי שידע נאמנה שתפקידו להתחכם בחכמת התורה.

אבל האשה שפטורה מלעסוק בחכמת התורה, ותפקידה להיות **"עזר כנגדו"**, על ידי שתשתמש עם הבינה היתירה שנתן לה הקב"ה, כדי להבין דבר מתוך דבר איך לעזור לבעלה שיצליח בעסק התורה ובעבודת ה', לכן הניח הקב"ה אצל אשה אות ה' שהיא **"בינה"**, כדי להאיר לה מאות ה' זו בינה יתירה, ועל ידי האחדות שבין האיש והאשה, שהאיש עוסק בחכמת התורה והאשה מסייעת לו בבניה יתירה, נעשה מזה יחוד נפלא של שם י"ה שבין איש ואשה, אשר השכינה שרויה ביניהן שיצליחו במשימתם.